

KAKO SMO GOSPODARILI?

Prvo polletje ugodno, kako bo v drugem?

Le dve temeljni organizaciji z izgubo, osem pa jih posluje z motnjami – Realni osebni dohodki za 5,7 odstotka nižji

Ni še minil avgust, ko sta oddelka za gospodarstvo ter za družbene službe podala članom izvršnega sveta občinske skupščine zajetni analizi poslovanja gospodarstva in ozd družbenih dejavnosti. Oba dokumenta, ki štejeta skupaj čez osemdeset gosto popisanih strani s tabelami, razpredelnici in najrazličnejšimi podatki, strnjeno prikazujeta bežigraske poslovanje v letošnjem polletju. Pa ne samo to, v obeh analizah so nanizani tudi precej podrobni podatki o tem, kako stabilizacijsko smo se obnašali do konca letošnjega junija – smo se držali priporočil in določil resolucije za leto 1980 in dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka letos ali ne?

Obe analizi sta zelo izčrpni in obsežni, zato bomo nanizali le nekatere globalne podatke, ki dajejo zakoroženo podobo polletnega poslovanja. Osnovna in ponovno razveseljiva ugotovitev je ta, da je ob polletju analiza pokazala zelo uspešno sliko poslovanja. V gospodarstvu smo imeli le dva »izgubaša«: Savske elektrarne, tozdr Elektroprenos in Slovenija ceste – Tehnika, tozdr Družbeni standard, katerih primanjkljaj pa predstavlja zanemarljivo desetino odstotka celotnega prihodka bežigraskega gospodarstva. Po drugi strani pa je razveseljivo, da se je število tistih ozd, ki so poslovale na robu rentabilnosti (torej niso dosegale postavljenih meje akumulativnosti) zmanjšalo v primerjavi z enakim lanskim obdobjem za polovico, na osem.

Ker smo že pri manj prijetnih podatkih, naj nadaljujemo z ugotovitvijo, da je masa sredstev za osebne dohodke in tako kršili dogovor o družbenem usmerjanju razporejanja dohodka za leto 1980. Takih ni malo, okrog petdeset, vendar so vzroki za kršitve in višine prekoračitve močno različne. Najvidnejše je izvršni svet vzel pod drobnogled in če ne bo šlo drugače, bodo potrebni ukrepi družbene varstva.

KRŠITELJI

Ponekje so presegli dovoljeno rast mase sredstev za osebne dohodke in tako kršili dogovor o družbenem usmerjanju razporejanja dohodka za leto 1980. Takih ni malo, okrog petdeset, vendar so vzroki za kršitve in višine prekoračitve močno različne. Najvidnejše je izvršni svet vzel pod drobnogled in če ne bo šlo drugače, bodo potrebni ukrepi družbene varstva.

V družbenih dejavnosti je bilo 29 ozd, ki so tudi kršile dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka. Kar šestnajstim je izvršni svet občinske skupščine dal soglasje za povečanje mase sredstev za osebne dohodke nad dogovorjeno stopnjo, iz upravičenih razlogov. Osem »pravih« kršiteljev pa so obiskale trojke ter se dogovorili za roke za ureditev stanja.

VISOKA AKUMULACIJA GOSPODARSTVA

Ugotovitve obeh analiz se ujema v oceni, da je poslovanje gospodarstva in družbenih dejavnosti pokazalo ugodno sliko. Tako se je dohodek gospodarstva povečal nominalno za 38,7 odstotka, družbenih dejavnosti pa za 26,4 odstotka.

Če se najprej posvetimo gospodarstvu, lahko ugotovimo, da je zabeležilo zelo visoko rast realnega dohodka, za 9,2 odstotka, fizični obseg industrijske proizvodnje pa je pora-

sel za 11 odstotkov. Sredstva akumulacije so se zvišala za 76 odstotkov, prosta sredstva za naložbe pa celo za 226 odstotkov. Zaposlenost v gospodarstvu v primerjavi z enakim lanskim obdobjem se je zmanjšala za 1,6 odstotka, realni osebni dohodki v primerjavi z življenjskimi stroški pa za 5,7 odstotka.

V celotnem prihodu gospodarstva je daleč na prvem mestu trgovina s 65-odstotno udeležbo, sledita ji industrija in gradbeništvo. V primerjavi z lanskim polletjem se je močno spremenila delitev čistega dohodka. Delež sredstev za osebne dohodke se je močno znižal, od lanskih 63 na 56,9 odstotka. Težnjo po upadanju kažejo tudi sredstva za skupno porabo, tako da je gospodarstvo namenilo kar 37 odstotkov več sredstev za akumulacijo, kot lani, kar je izjemno ugodno. Povečali sta se ekonomičnost in rentabilnost poslovanja.

V vseh teh lepih podatkih se je vgnezdila tudi temna senca – poslabšana likvidnost. Zelo velik je bil (in je še) porast denarnih sredstev v obliki čekov, menic in vrednostnih papirjev, ki jih ni mogoče takoj vnovčiti, prav izjemno pa naraščajo nekritične terjatve, ki jih je že za 4,7 odstotka celotnega prihodka gospodarstva. Ob polletju smo realizirali že 53 odstotkov celoletne lanske industrijske proizvodnje, v primerjavi z lanskim polletjem pa je gospodarstvo izdelalo za 11 odstotkov več. Rezultati so boljši od planiranih.

VISOKA STOPNJA IZVOZA

Tudi pri zunanjetrgovinski menjavi se naše gospodarstvo lahko pohvali. Izvozni plan je bil realiziran ob polletju 50-odstotno, kar je zelo ugodno, če se spomnimo, da je bila ob tromesečju realizacija le 18-odstotna. Vsi znani ukrepi v zvezi z zunanjetrgovinskim poslovanjem tja do devalvacije dinarja so povzročili, da imajo prav vse dejavnosti razmeroma visok zunanjetrgovinski saldo, celo industrija, ki je v preteklih letih vedno več uvažala kot izvažala. Ob teh ugodnih rezultatih pa se pojavljajo tudi resne motnje zlasti v preskrbi z repromaterialom iz tujine, kar je posledica restriktivnih ukrepov na področju uvoza.

Za gospodarstvo trdimo, da se je kljub zaostrenim pogo-

jem ob polletju poslovanje dobro odrezalo. Še naprej se kažejo zelo ugodna gibanja na področju delitve čistega dohodka, kjer je bil v primerjavi z lanskim letom zabeležen bistven premik v korist sredstev za akumulacijo, beležimo tudi visoko rast fizičnega obsega industrijske proizvodnje ter visok zunanjetrgovinski saldo. Še vedno presegamo dovoljeno rast mase sredstev za osebne dohodke, vendar bistveno manj kot ob trimesečju, rast sredstev za skupno porabo pa je bila z določili Dogovora povsem obrzdana.

NAJVEČ USTVARILI ŠOLNIKI

Povrnimo se k družbenim dejavnostim. Največjo rast dohodka so beležile osnovne šole, kar za 34,3 odstotka, najmanj pa kulturniki, le za 16,6 odstotka. Ob tem kaže omeniti, da so 55 odstotkov dohodka pridobili s svobodno menjavo dela preko samoupravnih interesnih skupnosti, 12 odstotkov z neposredno svobodno menjavo dela z uporabniki, 15 odstotkov s prispevki občanov in 18 odstotkov iz ostalih virov.

Čisti dohodek se je v primerjavi z enakim lanskim obdobjem povečal za 22,6 odstotka, torej le malenkostno manj kot prihodek. Od tega so za osebne dohodke namenili 76,3 odstotka, kar je izrazito stabilizacijsko, saj je ta številka v lanskem polletju znašala skoraj 80 odstotkov. Tudi pri sredstvih skupne porabe, povečala so se za 11,1 odstotka, je opazno upoštevanje stabilizacijskih prizadevanj. Tako je povprečni osebni dohodek na zaposlenega v družbenih dejavnostih znašal 9.438 dinarjev. Povprečno število zaposlenih se je zmanjšalo v letošnjem polletju za 1,9 odstotka po opravljenih delovnih urah, dejansko število zaposlenih pa se je povečalo za 1,9 odstotka in je v tem času po pogodbah združevalo delo 516 delavcev. Realno gledano, v primerjavi z naraslimi življenjskimi stroški pa je osebni dohodek padel za 6,5 odstotka. Najvišje povprečne osebne dohodke beležimo v visokih in višjih šolah, za 12 odstotkov, najnižje pa v domovih učencev in študentov, kjer je znašal povprečni dohodek 7.554 dinarjev.

Če strnemo vse ugotovitve, pridemo do spoznanja, da so tudi ozd s področja družbenih dejavnosti v celoti kar dobro poslovale. Upoštevale so stabilizacijska načela in omejile rast sredstev za osebno porabo.

TADEJ BRATOK

Sestavljeno organizacijo združenega dela Kmetijstvo, industrija in trgovina ter Delovno organizacijo Ljubljanske mlekarne je obiskal predsednik republiške organizacije Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner s sodelavci. Po ogledu proizvodnih prostorov se je zadržal v daljšem razgovoru s predstavniki ozda in delovne organizacije o njihovih prizadevanjih za učvrstitev dohodkovnih vezi v sestavljeni organizaciji in o njihovih problemih ter načinu, kako jih odpravljajo. Predstavniki Ljubljanskih mlekar so spregovorili tudi o pripravljanih planskih dokumentih, predsednik slovenskih sindikatov pa se je živo zanimal za delovanje organizacije Zveze sindikatov v sestavljeni in delovnih organizacijah.

SVOBODNA MENJAVA DELA

Manjka nam dobrih kadrov

Le 5 organizacij združenega dela je zadostilo zahtevam zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela

V polletni analizi bežigraskega poslovanja je na vidnem mestu tudi poglavje, ki govori o stanju normativne ureditve svobodne menjave dela v ozd na področju gospodarstva. Gre za znani 404. člen zakona o združenem delu, ki pravi, da je treba s samoupravnim sporazumom urediti medsebojna razmerja glede pogojev svobodne menjave dela in ustvarjanja dohodka, ter druga medsebojna razmerja pri uresničevanju skupnih ciljev in interesov delavcev v delovnih organizacijah ali tozdih in delavcev, ki za te tozdr opravljajo skupna in strokovna dela. Še bolj konkretno pa je zakon o skupnih osnovah svobodne menjave dela obvezal delavce delovnih skupnosti skupnih služb da uskladijo že sklenjene sporazume z določili zakona do 4. julija letos. Podrobnejši pregled samoupravnih aktov ozd bežigraskega gospodarstva pa kaže, da določilom zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela do postavljenega roka ni zadostilo 33 od 38 delovnih organizacij, ki bi to morale.

O vzrokih zakasnitev smo povprašali Gorazda Račiča, podpredsednika občinskega sindikalnega sveta in odličnega poznavalca ekonomskih in

poslovnih razmer. Po njegovem leži glavni razlog za ta takšno zamujanje v obilici potrebnega raznovrstnega dela, od zapletenega planiranja pa do velike zahtevnosti nekaterih opravil. Poleg tega pa za

ljudje se pri nas ukvarjajo s planiranjem. Tega podatka nimamo, bil pa bi seveda sila zanimiv. Prav tako bi bil dobrodošel podatek, kdo in koliko se jih ukvarja z normativnim urejanjem raznih samoupravnih aktov. To delo zahteva visoko strokovnost, veliko kreativnosti in veliko ur zavzetega prehtavanja in razmišljanja. Razen tega pa so nekateri akti,

urejanje normativnih zakonskih ali samoupravnih aktov enostavno nimamo dovolj ustrezno usposobljenih kadrov. Kot primer je navedel vprašanje, ki naj bi ga razrešile občinske upravne službe z anketo – namreč, koliko in kakšni

prav tako omenjeni člen v zakonu o združenem delu, kot tisti v zakonu o skupnih osnovah svobodne menjave dela, presplošni, da bi se dalo vse natančno določiti in pravočasno postaviti na svoje mesto.

T. B.

Številke, številke

Celotni prihodek bežigraskega gospodarstva je ob polletju znašal 29.254.273.000 dinarjev, družbenih dejavnosti pa 537.873.000 dinarjev. V gospodarstvu je imela največji prihodek trgovina (18.928.746.000 din), pa industrija (4.904.738.000 din), sledi gradbeništvo itd. Dohodek gospodarstva se je nominalno povečal za 38,7 odstotka, realno za 9,2. Fizični obseg industrijske proizvodnje je bil večji za 11 odstotkov, sredstva za akumulacijo so poskočila za 76 odstotkov, naložbe za 226 odstotkov, zaposlovanje se je zmanjšalo za 1,6 odstotka, realni osebni dohodki so se znižali za 5,7 odstotka, življenjski stroški pa so porasli za 26,2 odstotka. V letošnjem polletju smo izvozili za 1.700.166 tisoč dinarjev vrednosti, uvozili pa za 777 milijonov dinarjev izdelkov in materiala. Izvozni plan je bil realiziran 50-odstotno, uvozni 32,4-odstotno. Povprečni izplačan osebni dohodek mesečno je znašal na zaposlenega v gospodarstvu 9.144 din, v družbenih dejavnostih pa 9.438 din. Celoten prihodek v družbenih dejavnostih je porasel za 26,4 odstotka, povprečni osebni dohodki nominalno za 17,5 odstotka, realno pa so se znižali za 6,5 odstotka.

V analizo so bile vključene 204 ozd s področja gospodarstva in 46 ozd s področja družbenih dejavnosti.

30. julija so v prostorih Mercatorjeve trgovine na Slovenčevi cesti za Bežigradom podelili šestim delavcem tozdr Grmada državna odlikovanja. Družbenopolitične organizacije tozda so med 480 delavci predlagale za odlikovanje tiste delavce, ki so po svojih močeh največ prispevali k razvoju tozda, hkrati pa so delovali tudi v družbenem in političnem življenju in delavcem samoupravljanju. Podelitve so se udeležili predstavniki SO Ljubljana-Bežigrad, predstavniki ozda Mercator in tozdr Grmada ter drugi gostje. Odlikovanja, ki jih je podelil predsednik občinske skupščine Bežigrad Janez Rigler (tretji od desne), so prejeli: Marija Paravinja – red zaslug za narod s srebrno zvezdo; Ančka Žitnik, Slavko Škof, Angelca Belič, Milena Ozimek in Rezka Rljavec pa so bili odlikovani z redom dela s srebrnim vencem (na sliki od leve proti desni).